

Būdamas Lietuvoje jau vienerius metus ir du mėnesius, turėjau galimybę kiekvieną savaitę ir mėnesį pajauti šalies istoriją.

Lietuvoje vyksta daug valstybinio lygio istorinių įvykių paminėjimo renginių, kuriuose dalyvauja valstybės vadovai, tarp jų Prezidentas, Seimo Pirmininkė ir Ministrė Pirmininkė. Pavyzdžiui, iškilmingi valstybiniai renginiai vyksta minint jubiliejines datas, tokias kaip 1253 m. liepos 6 d. Valstybės diena, 1918 m. vasario 16 d. Valstybės atkūrimo diena bei 1990 m. kovo 11 d. Nepriklausomybės atkūrimo diena - tai svarbios kasmetinės pastangos dar kartą užtvirtinti šalies laisvės ir nepriklausomybės siekimo etapus.

Taip pat yra daug minėjimų, skirtų tiems, kurie paaukojo savo gyvybes už laisvę ir nepriklausomybę, pavyzdžiui, minėjimas 1991 m. sausio tragedijos aukoms, kurią sukėlė sovietų kariuomenės įsiveržimas į Vilnių praėjus metams po Nepriklausomybės paskelbimo, minėjimas sovietų karių žudynių pasienyje aukoms, minėjimas sovietų trėmimo į Sibirą aukoms, minėjimas Holokausto aukoms nacistinės Vokietijos okupuotoje Lietuvoje ir kt. Kasmet minėdama šias atminimo dienas, Lietuva juos prisimena ir atnaujina savo pasiryžimą niekada nepamiršti jų brangių aukų.

Žinoma, prasidėjus smurtiniam Rusijos įsiveržimui į Ukrainą, per šiuos valstybinius renginius pagerbiamos ir Ukrainos karo aukos, o rugpjūčio 24 d. iškilmingai paminėta Ukrainos Nepriklausomybės diena, kurioje dalyvavo ir Lietuvoje prieglobstį radę Ukrainos piliečiai.

Taip pat Lietuvoje rugsėjo 1 d. prasideda nauji mokslo metai ir ši svarbi diena iškilmingai minima kaip "Mokslo ir žinių diena" visose šalies mokyklose. Šiomet buvau pakviestas į Mykolo Romerio universitetą dalyvauti iškilmėse ir man didelį įspūdį paliko universiteto rektorės ir garbingų svečių pasisakymai, kuriuose ne kartą buvo pabrėžta, kad švietimo ir mokslo tikslas - laisvė ir taika.

Tai išties valstybinio lygio renginys šalyje, kuri supranta laisvės ir taikos reikšmę ir neišmatuojamą laisvės praradimo kainą.

Dabar tokią istoriją puoselėjanti Lietuva LR Seime priėmė nutarimą 2020-uosius metus paskelbti "Čiunės Sugiharos metais", 120-osiomis Čiunės Sugiharos gimimo metinėms ir 80-osioms "Gyvybės vizų" metinėms paminėti.

Čiunė Sugihara į Lietuvą atvyko 1939 m., prieš pat Vokietijos naciams įsiveržiant į Lenkiją ir likus vos dvejiems metams iki Japonijos karo su JAV ir Jungtine Karalyste, kai buvo užpultas Perl Harboras, ir vos vienerius metus dirbo konsulo pavaduotoju tuometinėje sostinėje Kaune. Būtent čia Čiunė Sugihara parodė drąsą kaip žmogus vykdamas teisingumą. Jam neturėjo įtakos tuometinė Japonijos vyriausybė pozicija ar jos sprendimai ir veiksmai, jis ir toliau elgėsi drąsiai, įtakojamas tik žmogiško

noro elgtis teisingai. Dėl to tūkstančiai žydų neprarado laisvės ir gyvybės, o tai yra istorijos dalis, kuria japonai turėtų didžiuotis.

Tačiau, kita vertus, tiesa ir tai, kad XX a. pirmoji pusė Japonijai, kaip valstybei, dėl jos ekspansijos į kitas šalis, susidūrus su Vakarų galybėmis, buvo žmogiškojo neteisingumo laikotarpis. Ir tokius faktus turėtume iš naujo pripažinti ir perduoti juos iš kartos į kartą, ką dar labiau pajutau Lietuvoje, šalyje vertinančioje savo istoriją.

Nuo Meidži epochos pradžios Japonija, net ir sukūrusi religiją, vadinamą valstybiniu šintoizmu, žengė į priekį tautinės valstybės formavimosi, ekonominės gerovės ir karinės galios keliu. Deja, to rezultatas buvo didžiulė katastrofa, kai Japonija smarkiai suvaržė ne tik kitų šalių, į kurias buvo įžengusi, bet ir savo šalies laisvę, priversdama savo šalies ir kitų šalių žmones aukotis ir pralaimėjusi prarado nepriklausomybę. Žvelgdamas į Čiunę Sugiharą pajutau stiprų norą iš naujo pažinti šią istorijos laikotarpį.

Trumpai tariant, laisvė yra laisvė kritikuoti valdžią. Netekus šios laisvės, tie, kurie priešinosi valdžiai, buvo suimami tik įtariant, be įrodymų, ir be teismo siunčiami į Sibirą arba jiems įvykdoma mirties bausmė. Tokią laisvės praradimą Lietuva patyrė po Antrojo pasaulinio karo.

Kitaip tariant, laisvė - tai parodyti drąsą ištaisyti neteisybę, kai ją pastebi savo organizacijoje, visuomenėje ar valstybėje, kurioje esi. Drąsa yra aukščiausia dorybė, reikalinga laisvos dvasios žmonėms nuo Aristotelio laikų, o drąsa - tai įgyvendinti teisingumą ir kaip teigiama Konfucijaus analuose: „suprasti, kas yra teisinga ir taip nesielti, vadinas, neturėti drąsos“. Tikiu, kad būtent šios drąsos panaudojimas leidžia pasiekti laisvę ir taiką. Baltarusijoje daug tokios drąsos turinčių žmonių buvo suimti ir įkalinti. Mes, japonai, turėtume atsigręžti į savo istoriją ir įsidėmėti, kad laisvė - tai drąsos naudojimas siekiant teisingumo.

Netrukus po to, kai atvykau į Lietuvą, vienas politikas man rekomendavo „The History of Lithuania“ („Lietuvos istorija“), 2013 m. Lietuvos užsienio reikalų ministerijos sudarytos istorijos knygos vertimą į anglų kalbą, skirtą platesniam skaitytojų ratui. Knygos įžangoje teigiama, kad šios knygos išleidimo priežastis - „tautos ateitis priklauso nuo jos atminties“, o kaip to pavyzdys buvo pacituota frazė iš vieno lietuvių švietėjo laiško, 1859 m. išsiųsto lenkų istorijos rašytojui. Joje sakoma „tautos istorija turi būti kiekvieno piliečio lūpose, tada tauta bus nemirtinga“. Tai yra esmė to, ko mokausi iš Lietuvos, šalies, kuri visada gerbė Čiunę Sugiharą.

Šiais metais, kai minime Japonijos ir Lietuvos draugystės 100-metį, dar kartą žvelgdamas į Čiunę Sugiharą, norėčiau iš esmės aptarti Japonijos istoriją, ypač su

jaunosios kartos atstovais, kurie ves ateinančias kartas, ir dar kartą užtvirtinti laisvės ir taikos kainą, svarbą bei sunkumus jas išlaikyti. Taip pat norime dar kartą patvirtinti mūsų istorinį suvokimą, kad karas, kurį Ukraina kariauja Ukrainos žemėje, yra karas už laisvę ir demokratiją pasaulyje, ir norime dar kartą išreikšti savo ryžtą viskuo paremti Ukrainos žmones.

Baigdamas norėčiau pasidalinti su jumis tuo, ką Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė pasakė duodama interviu prieš spalio pabaigoje vykusį darbo vizitą Japonijoje. Rusija turi stalinizmo istoriją, kuri pareikalavo milžiniškų aukų tiek Sovietų Sąjungoje, tiek už jos ribų, tačiau, nepaisant tokios istorijos, „Rusija yra šalis, kuri neįsipareigoja peržiūrėti savo praeities“. Ir jei pasibaigus šiam karui bus pateiktas koks nors nugalėtos Rusijos atgimimo planas, „racionalus savo praeities permąstymas turi būti būtina sąlyga Rusijos valstybei, kitaip anksčiau ar vėliau atsiras panaši Rusija. Taip, kaip buvo per šimtus Rusijos istorijos metų“.

Japonijos ambasadorius Lietuvoje
OZAKI Tetsu